

Visszatekintés, avagy növényvédelmi kihívások 2021

Napraforgó

A NAPRAFORGÓ A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYTERMESZTÉS FONTOS FAJA, ÉS A JELENTŐSÉGE AZ EGYRE SZÁRAZABBÁ VÁLÓ ÉGHAJLATI KÖRÜLMÉNYEINK KÖZEPETTE TOVÁBB NÖVEKSZIK. VISSZAGONDOLVA AZ ELŐZŐ TERMESZTÉSI SZEZONJÁRA MEGÁLLAPÍTHATJUK, HOGY BÁR A LEGTÖBB PROBLÉMÁT AZ IDŐJÁRÁSI KÖRÜLMÉNYEK OKOZTÁK, A NÖVÉNYVÉDELME TERÜLETÉN IS TÖRTÉNTEK MEGLEPŐ FEJLEMÉNYEK.

STRESSZHATÁSOK, HIDEG ÉS MELEG

A növényvédelmi kérdések előtt érdemes megemlítenünk az időjárási körülmények által okozott stresszhatásokat, amelyek befolyásolták a terméserejét. Az elmúlt év májusa szokatlanul hűvösnek és csapadékosnak bizonyult, ennek hatása alól nem vonhatta ki magát a napraforgó sem. A hónap legnagyobb részében a sokéves átlag alatti hőmérsékleti értékeket mérhettünk, hogy azután azok rövid idő alatt – június közepétől – magasan az átlag fölé ugorjanak. Bár a napraforgó kifejezetten strapabíró növény, ezekre a jelenségekre az állományok reagáltak, feltűnő volt, hogy a növények lombzata kisebb volt a megszokottnál, nem borította be a sorközöket (1. kép), ami hatással volt a későbbi gyomosodásra is. Kedvezőtlen időjárási hatások a későbbiekben is érték a napraforgókat, a magas hőmérséklet mellett a csapadékhiány okozott problémát. Annak ellenére, hogy a napraforgó kiterjedt gyökérzetével jól hasznosítja a talaj vízkészletét, az állományok július második felére helyenként már mutatták a vízhiány tüneteit, a levélzetük leszáradt, a növények „felsültek” (2. kép).

GOMBABETEGSÉGEK

Az időjárási viszonyok hektikus alakulása a gombabetegségek megjelenését is befolyásolta. A hűvös és csapadékos májusi régen nem látott mértékű peronoszporafertőzést (3. kép) okozott. Míg ez a megbetegedés más évszakokban megmarad észlelési szinten, addig tavaly a fertőzése helyenként gazdasági kárt okozott. A nyári száraz és forró körülmények a későbbiekben azokat a kórokozókat segítették, amelyek kifejezetten ezeket a viszonyokat kedvelik. Ezek egyike a rizópuzos tányérrothadás (4. kép), amely első látásra

1. A szokásosnál kisebb lombzat nem borította be a sorközöket (túldoldalon)
2. Vízhiány tünetei, leszáradó levelek
3. Napraforgó-peronoszpóra jellegzetes tünetei
4. Rizópuzos tányérrothadás tünetei

hasonló tünetekkel jelentkezik, mint a szürkepenészes megbetegedés, azonban a fertőzött növények beteg részein megjelenő jellegzetes, habos váladék lehetővé teszi a biztos beazonosítását. A forróságot kedvelő kórokozó a hamuszürke szákorhadás is, amely a fertőzött területeken először foltokban megjelenő hervadásos tünetekkel jelentkezik, amit a teljes állomány gyors leszáradása követhet (5. kép). Az előző évben mindkét kórokozó erős fertőzéssel jelentkezett.

a bojtortján szerbtövis (6. kép) is hatalmas tömegben mutatkozott. A szezon későbbi szakaszában – szokás szerint – a parlagfű okozott problémát. Mivel a napraforgó lombképzése a sorozatos stresszhatások miatt elmaradt a megszokottól, nem alakultak ki zárt állományok, ezért nem érvényesülhetett a kultúrnövény gyomelnyomó hatása. Ez is okozhatta, hogy a parlagfű nagy területen, nagy tömegben volt képes megjelenni.

GYOMOSODÁS

Visszagondolva az elmúlt évre sokunknak juthat eszébe a tavaszi időszakban tömegesen megjelenő gyomnövények látványa a napraforgótáblákon. Ezek nagyon gyakran a fehér libatop egyedek voltak, de

ROVARKÁRTEVŐK

Régről ismert a szántóföldi növénytermesztésben érdekelték körében, hogy ha egy évjárat száraz, az „rovaros” lesz, azaz a rovarkártevőkkel lesz több probléma. Az előző évi napraforgószezon tovább erősítette ezt az érzést, ugyanis hozott meglepeté-

Az időjárás okozta stresszhatások alól a mégoly strapabíró napraforgó sem tudta kivonni magát.

seket ezen a területen. Ezek egyike az az erőteljes atkákártétel, ami egyes táblákon megfigyelhető volt. Már évek óta érzékelhető, hogy a meleg és száraz viszonyokat kedvelő kétfoltos takácsatka egyre gyakrabban jelenik meg tüneti szinten a napraforgó-állományokban, ami a természetben mérhető módon többnyire nem jelentkezik. Azonban az a tömeges levélszáradás (7. kép), amely tavaly a kártétele nyomán helyenként mutatkozott, minden bizonnyal hatással volt a betakarított termés mennyiségére.

Ennél lényegesen kisebb jelentőségű volt a másik meglepő kártétel, amelyet a kifejlett kukoricabogarak okoztak a napraforgó virágzatán. Tömegesen települtek át a kukoricásokból a szomszédos napraforgótáblákra, ahol a virágszirmokat helyenként teljesen elpusztították (8. kép). Ennek a termésre közvetlen hatása ugyan nem

5. Hamuszürke szárkorhadás

fertőzését mutató növények

6. Tömeges szerbtöviskelés

7. Atkakártétel miatt leszáradó lombzat

8. Kukoricabogarak erős kártétele a virágzó tányéron

Alig okoztak problémát a talajlakó kártevők, a nyári aszály pedig a gombabetegségeket szorította vissza.

volt, azonban meglepő és ijesztő volt szembesülni a pusztításukkal.

VADKÁR

Nem mehetünk el említés nélkül a vadak által okozott problémák mellett, ugyanis az ország fő napraforgó-termesztő régióiban a mezei nyulak kártétele egyes években kiugró veszteséget képes előidézni az állományokban. Az előző év szerencsére másképpen alakult, ezért, bár a kártétellel szinte minden egyes táblán találkozhattak a gazdálkodók, jellemzően a megszokottnál kisebb kár esett.

AMI ELMARADT

Az évjáratati hatások miatt tavaly elmaradt néhány, egyébként szinte minden évben megjelenő növényvédelmi probléma. Alig károsítottak például a talajlakó kártevők (drótférgek, cserebogárpajzrok) és a fiatalkori kártevők (kukoricabarkó). A napraforgó kelésekor tapasztalt hűvösebb időjárás az aktivitásukat olyan mértékben csökkentette, hogy csak egészen elenyésző károkat okoztak. A nyári forróság és csapadékhiány a gombabetegségeket tizedelte meg, fehérpenésszel és szürkepenésszel fertőzött növényeket

alig lehetett találni. A majdnem minden évben megjelenő szárfoltbetegségeket (alternáriás levél- és szárfoltosság, fómás szárfoltosság) is csak elvétve láthattunk állományokban, a veszélyes diaportés megbetegedéssel pedig egyáltalán nem találkozhattunk.

Összességében elmondható, hogy bár nem minden alakult úgy a tavalyi évben, ahogy azt remélték, növényvédelmi szempontból túlzottan nagy kihívások elé az évjárat nem állította a napraforgó-termesztőket. A felvásárlási árak alakulása pedig végül a legjövödelmezőbb növényvédelemre tette ezt a növénykultúrát.

Sorozatunk következő részében a kukoricában tapasztalt, növényvédelmi vagy növénytermesztési szempontból fontos történéseket mutatjuk be.

AgrárUnió